

**DEPENDENȚA DE
JOCURI DE NOROC**

**Ghid de ajutor pentru jucătorii patologici
de noroc și familiile acestora**

STELIANA RIZEANU

**DEPENDENȚA DE
JOCURI DE NOROC**

**Ghid de ajutor pentru jucătorii patologici
de noroc și familiile acestora**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012**

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RIZEANU, STELIANA

**Dependența de jocuri de noroc : ghid de ajutor pentru
jucătorii patologici de noroc și familiile acestora / Steliana**
Rizeanu. - București : Editura Universitară, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-357-8

179.8:794.9

174.6

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786065913578

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din
această lucrare nu poate fi copiată fără acordul autorului.

Copyright © 2012

Editura Universitară

Director: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Introducere	7
CAPITOLUL I	
Ce sunt jocurile de noroc?	13
1.1. Definiția jocurilor de noroc	13
1.2. Istoricul apariției jocurilor de noroc	16
1.3. Categoriile de jocuri de noroc	21
CAPITOLUL II	
Când jocul de noroc devine o problemă?	25
2.1. Ce este dependența de jocuri de noroc?	25
2.2. Etapele apariției și dezvoltării dependenței	34
2.3. Consecințele dependenței asupra jucătorilor	35
2.4. Impactul dependenței asupra familiei jucătorilor	40
CAPITOLUL III	
Cum recunoaștem dacă suntem dependenți de jocurile de noroc?	43
3.1. Semne comportamentale și emoționale ale dependenței de jocuri de noroc	43
3.2. Tehnici de autoevaluare a dependenței de jocuri de noroc	47
CAPITOLUL IV	
Diagnosticul dependenței de jocurile de noroc	55
4.1. Criteriile de diagnostic	55

4.2. Factorii de risc ai apariției dependenței	60
--	----

CAPITOLUL V

Cum poate fi tratată dependența de jocurile de noroc?	64
5.1. Obstacole ce stau în calea tratamentului	64
5.2. Metode de autoterapie a dependenței de jocurile de noroc	70

CAPITOLUL VI

Cum se previne dependența și care sunt principalele metode practice?	102
6.1. Prevenirea apariției dependenței de jocuri de noroc	102
6.2. Programul „Joacă responsabil” în România	106

CAPITOLUL VII

Care sunt concluziile acestui ghid dedicat dependenței de jocuri de noroc?	111
Resurse	114
Concepte de bază	115
Bibliografie	117

INTRODUCERE

“Norocul nu numai că este orb, dar orbește adesea pe mulți dintre aceia care sunt mângâiați de el...”

- Cicero -

Pentru cea mai mare parte a populației, jocurile de noroc au constituit, secole la rând, o modalitate de recreere sau petrecere a timpului liber și o tentativă, reușită sau nu, de a câștiga sume mari de bani, în timp foarte scurt, iar pentru o minoritate alcătuită din oameni de știință remarcabili, un obiect de studiu asiduu, aceștia din urmă încercând să descopere „*legi ale hazardului*”, în regulile și desfășurarea jocurilor.

Concepute prin scheme de joc de o rară simplitate și atractivitate, jocurile de noroc, de la zaruri, la ruletă sau jocuri de cărți, au fascinat mințile unor mari astronomi, matematicieni și fizicieni. Demersul lor specific de cunoaștere și cercetare, începând cu Galileo Galilei, care scrie primul o lucrare dedicată lor în întregime și intitulată „*Considerazione sopra il Giuoco dei Daddi*” și continuând cu Blaise Pascal, Pierre de Fermat sau Christiaan Huygens și, mai ales, Jacob Bernoulli, este axat pe experimente legate de jocuri de noroc, generând și dezvoltând treptat o nouă teorie matematică, teoria probabilităților, fără de care gândirea oamenilor de știință din zilele

noastre, nici nu mai poate fi imaginată și nici nu ar mai fi posibilă, determinismul conceptual al secolelor trecute fiind astfel înlocuit cu abordarea probabilistă a lumii moderne.

Dezvoltarea excepțională a matematicii în această direcție a continuat cu insistență, iar Oskar Morgenstern și John von Neumann au creat o teorie specială a jocurilor, cu accent pe strategia și decizia jucătorilor, inițiatorii urmând o cale deschisă cu două secole mai înainte de către Gottfried Leibniz și oferind astfel un nou management decizional tuturor domeniilor, de la cel politic, la cel economic și social. Dar toate aceste descoperiri științifice nu au diminuat cu nimic atracția pentru jocul de noroc, ci dimpotrivă au majorat interesul și speranța participanților.

Jocurile de noroc și pariurile în societatea contemporană reprezintă o formă de divertisment acceptată social, dar riscul ca practicarea acestora să degenereze într-un obicei necontrolat, cu numeroase consecințe negative, a transformat jocurile de noroc și în obiect de studiu al psihologilor și sociologilor.

Scopul principal al acestui ghid practic este informarea jucătorilor și a publicului larg despre faptul că dependența de jocuri de noroc este o problemă serioasă, cu care se confruntă în ultimul timp tot mai multe persoane și care afectează atât jucătorii dependenți, cât și familiile acestora, precum și societatea românească în ansamblul ei.

În acest sens, dorința mea ca autoare a acestei cărți este să inițiez o schimbare de perspectivă, care să transforme în final jocul de noroc într-un joc responsabil, privit de către jucători ca o modalitate de distracție, căreia aceștia să îi aloce sume prestabilite de bani și perioade limitate de timp, un serviciu prins în bugetul lor, cu impact limitat și deloc expus fluctuațiilor devastatoare.

Atunci când o persoană joacă tot mai mult timp și alocă tot mai mulți bani jocurilor de noroc în detrimentul celorlalte activități zilnice, se poate considera că apare și se dezvoltă un comportament excesiv, compulsiv, care riscă să se transforme în dependență.

Consecințele dependenței de jocuri de noroc sunt multiple, de la probleme financiare, la stres intensificat sau prelungit, de la familii distruse, la averi pierdute, de la vieți risipite, la abandon educațional, și devine tot mai important ca populația tânără, în special, dar și restul populației care intră tot mai des și în număr tot mai mare în sălile de jocuri sau în cazinouri să înțeleagă ce înseamnă să joace responsabil și cum să evite alunecarea spre dependență.

Un alt scop mărturisit aici în debutul acestei lucrări este acela de a oferi ajutor competent tuturor persoanelor care și-au pierdut controlul asupra lor ca jucători, astfel încât acestea să revină la viața normală pe care o duceau înainte, prin deprinderea unor tehnici de gestionare a situațiilor de risc. Lucrarea își propune, astfel, să ofere informații și familiilor persoanelor dependente în legătură cu apariția principalelor semne ale dependenței, cu rolul important pe care îl pot juca pe parcursul procesului de vindecare și sprijinul permanent pe care îl pot acorda persoanelor dependente.

Două sunt publicurile țintă ale acestui ghid. Primul îl reprezintă dependenții diagnosticați și cei care nu au devenit încă dependenți, dar simt totuși că au o problemă legată de jocurile de noroc, și mă refer aici, în mod deosebit, la tinerii jucători care își pot pune speranțe nerealiste legate de sumele fabuloase pe care le-ar putea câștiga în acest fel.

Cel de-al doilea este cel al nondependentilor, specialiști în formare în acest domeniu strict limitat și relativ nou la noi, de la studenții, masteranzii și doctoranzii în psihologie, la

tinerii psihologi care se confruntă în activitatea lor profesională cu această problematică dezbătută prea puțin în țara noastră, precum și alte categorii de nondependenți jucători sau nu, dar curioși în a cunoaște acest proces particular de dependență. Toți aceștia se pot familiariza cu etapele apariției dependenței, factorii de risc, criteriile de diagnostic pentru jocul de noroc, denumit în literatura de specialitate joc de șansă patologic și cu câteva metode practice de tratament.

Cartea este structurată riguros într-un număr de șapte capitole, în fapt șapte întrebări importante la care am căutat să răspund, pornind de la experiența dobândită de mine și de la cazuistica ultimilor ani. Principiul călăuzitor în alegerea întrebărilor a fost *non multa, sed multum*, care s-a păstrat ca sens, modificându-se puțin și doar formal în abordarea structurală prin *non numero, sed pondere*.

Primul capitol caută să identifice un răspuns cât mai simplu și corect la întrebarea naturală: Ce sunt jocurile de noroc? Conceptul este definit în paralel cu o scurtă trecere istorică prin conținutul dinamic al acestei activități și prin tipologia sau categoriile de jocuri de noroc existente în prezent în plan mondial.

Când jocul de noroc devine o problemă este formularea celei de-a doua întrebări, care generează răspunsuri structurate în capitolul al doilea, enumerând etapele în cadrul cărora jocul de noroc se poate transforma în dependență și consecințele negative ale acestei dependențe asupra jucătorilor, a familiilor acestora și a societății în general.

Capitolul al treilea oferă răspuns la o interogație ce segmentează populația jucătorilor, de tipul: cum recunoaștem dacă suntem dependenți de jocuri de noroc, apelând la anumite semne comportamentale și emoționale cu ajutorul cărora putem recunoaște dacă un jucător este sau nu dependent de jocuri de

noroc, precum și la câteva chestionare utilizate frecvent în autoevaluarea dependenței.

Cum diagnosticăm dependența de jocuri de noroc este o nouă întrebare legitimă în anatomia ghidului, alcătuind prin răspunsurile primite un set de criterii de diagnostic pentru jocul de șansă patologic, denumirea sub care apare dependența de jocuri de noroc și în literatura de specialitate românească (*Manualul de Diagnostic și Statistică a Tulburărilor Mentale DSM-IV-TR, 2000*).

Termenul original, *pathological gambling*, apare pentru prima oară în literatura internațională de psihologie în a treia ediție a cărții Diagnostic and Statistical Manual (DSM-III) of the American Psychiatric Association (APA, 1980).

Este firesc ca ghidul să investigheze și cum poate fi tratată dependența de jocuri de noroc în capitolul următor, al cincilea deja în economia lucrării, unde sunt prezentate stadiile schimbării acestui comportament și unele metode de autoterapie ce stau la dispoziția persoanelor care vor să renunțe la dependența de jocuri de noroc.

Cum frecvent prevenția se dovedește mai eficientă social și economic în raport cu tratamentul propriu-zis, o nouă întrebare pare a decurge normal în contextul general al ghidului, respectiv cum se previne dependența și care sunt principalele metode practice, răspunsurile regrupându-se în principalele măsuri de prevenție a dependenței de jocuri de noroc pe plan mondial și în prezentarea programului “Jocă responsabil” elaborat în România în anul 2010, pentru prevenirea și tratamentul acestei dependențe.

În final, tot o întrebare se impune și aceasta este legată de principalele concluzii ale cărții, atașându-le și câteva propuneri de abordare în viitor a altor aspecte importante privind dependența de jocuri de noroc, ce nu au făcut obiectul prezentei cărți. Cartea aceasta naște la finalul ei, așa cum este și normal,

proiectul alteia, iar speranța mea ca autoare a acesteia este legată de jucătorii dependenți care odată deveniți și cititorii ei, beneficiază atât de posibilitatea de a învăța cum să recâștige bucuria unei vieți pierdute prin excesele jocului, cât și cum să redobândească armonia din cadrul familiei, evitând în viitor capcanele rămase în calea lor și determinându-i să revină la vechile obiceiuri.

Pentru restul cititorilor, mesajul meu este acela de a încerca să preia informația deținută în acest ghid cu discernământul logicianului Jan Łukasiewicz, care a formulat pentru prima dată paradoxul exploziei informaționale, căreia îi este contrapusă utilitatea descrescândă a informațiilor noi apărute, cu invitația la compromisul lecturii.

„Succesul nu înseamnă absența eșecurilor, ci realizarea obiectivelor finale” este o afirmație ce aparține lui Mihai Eminescu, dar care se aplică practic și aici, dorința majoră fiind aceea de a oferi un ghid care să diminueze eșecurile tratamentului, prin prevenție ca latură dominantă.

Dar așa cum stă bine oricărei cărți odată tipărite, să ne lăsăm purtați de paginile ei, în acest caz în lumea jocurilor de noroc, cu speranța recâștigării independenței noastre fundamentale de om liber, într-o lume liberă. „Alea iacta est” și nu ne mai rămâne altceva de făcut acum decât să plecăm în necunoscut, în explorarea celor șapte semne de întrebare ale acestei cărți.

CAPITOLUL I

CE SUNT JOCURILE DE NOROC?

1.1 Definiția jocurilor de noroc

Jocurile de noroc reprezintă în esență o activitate plăcută, o formă de petrecere a timpului liber și de socializare în care au fost implicați majoritatea oamenilor de-a lungul unei anumite perioade a vieții lor. A practica diferite jocuri pe bani împreună cu membrii familiei și prietenii, a juca bingo sau a cumpăra bilete la loto, reprezintă un comportament obișnuit în rândul oamenilor ce constituie o societate contemporană liberă. Atmosfera din cazinouri exercită o atracție deosebită pentru un număr de persoane aflat în creștere, cauza principală fiind mereu aceeași, respectiv dorința de a câștiga sume mari de bani singur sau alături de prieteni, dorința de a învinge, criteriul ierarhizării fiind suma câștigată. Alături de aceasta se mai pot menționa mediul atractiv datorat luminilor multicolore, muzicii în surdină, posibilității de a socializa și mai ales, amabilității personalului angajat.

Orice persoană care a intrat într-o sală de jocuri cunoaște sau anticipează atracțiile care îl vor întâmpina încă de la intrare și are cu certitudine vise legate de un posibil câștig fabulos care să îi schimbe viața peste noapte. Cu toate acestea, tiparul jucătorului dominant este acela al unui individ realist, rațional și care nu își stabilește țeluri imposibil de atins. El se mulțu-

mește cu plăcerea de a juca, înțelege că este posibil să piardă sau să câștige în funcție de noroc și nu are regrete dacă nu va realiza o îmbogățire rapidă de pe urma acestor câștiguri. Dacă fabulosul câștig întârzie să apară, jucătorul nu disperă, ci continuă cu raționalitate forțarea mâinii destinului, încercarea de a schimba nivelul financiar al vieții sale fiind una de durată, dar cu costuri relativ mici sau raționalizate.

În cadrul unui joc de noroc, orice participant știe că rezultatul se datorează hazardului, că zeița Fortuna va alege și nicidecum un alt criteriu, iar scopul recunoscut al jucătorului va rămâne acela de a câștiga bani, simultan cu acela de a se distra singur sau în compania prietenilor.

Care sunt astăzi accepțiunile dominante în dicționare sau semnificațiile majoritare ale jocului de noroc, ca grad de acoperire printre jucători sau între specialiști ?

Cea mai sintetică definiție a jocurilor de noroc, devenită deja clasică, oferită de dicționarul internațional Cambridge (1996) identifică jocurile de noroc ca fiind acele jocuri care vizează *câștigurile de bani* sau alte *recompense*. Asociația Gamblers Anonymous (1998) definește jocul de noroc drept orice formă de *pariu*, semnificativ sau nu, în care câștigul este incert sau depinde de șansa sau de aptitudinile celui care pariază. Lynn Rambeck, un specialist renumit în lumea contemporană pentru tratamentul comportamentelor adictive, consideră că jocurile de noroc reprezintă o *formă de compensare a unor neîmpliniri și proiecte ratate* (Coombs, 2004).

Dicționarele on line relevă îmbogățirea de sensuri în timp a jocului de noroc. Accentele definitorii se multiplică de la *miză* sau *risc* în speranța de a obține bani sau un anumit avantaj (<http://www.thefreedictionary.com/>), la *predicțiile* cele mai

reușite compensate în bani (<http://dictionary.reference.com/>), de la *acțiuni riscante* întreprinse cu speranță de succes financiar (<http://oxforddictionaries.com/>), la *strategie* într-o tentativă permanentă, ce se dorește a fi una reușită, respectiv de a câștiga sume mari de bani (<http://www.gamblingdictionary.org/>) și sigur aceste accente nu se opresc aici.

Ceea ce diferențiază jocul obișnuit, de jocul de noroc în sensul lui dominant de cazinou, este însă „adrenaline adventure” sau dorința de a crește adrenalina unui jucător pasionat și a da culoare jocului, pusă în practică prin medierea banilor, actul de a juca având de la bun început un rezultat incert și crescendo, defavorabil jucătorilor.

Structural, orice joc de noroc reprezintă o activitate de agrement ce cuprinde un număr de minimum cinci componente esențiale (Blaszczynski, 2010):

- a) implicarea a cel puțin doi parteneri (dintre care unul poate fi organizatorul de jocuri de noroc);
- b) desfășurarea sa este incertă;
- c) rezultatul final se bazează pe șansă;
- d) pariurile nu se limitează doar la bani, ci se poate paria și pe bijuterii sau alte bunuri personale;
- e) participarea este voluntară și presupune achitarea unei taxe.

Începând cu anul 1970, practicarea jocurilor de noroc a luat o mare amploare, fiind considerată drept o formă plăcută de petrecere a timpului liber și de socializare, acceptată de către comunitate. Ultimele patru decenii au crescut impactul social al jocurilor de noroc, în mod exponențial.

În Statele Unite ale Americii, la sfârșit de secol XX, aproximativ 85% din populația adultă a participat direct cel puțin o dată în viață la un joc de noroc (National Council on

Problem Gambling, 2000), în Canada, un procent de 63,3% din populația adultă a jucat cel puțin o dată în cursul anului 2005, fără a dezvolta probleme de dependență (Centre for Addiction and Mental Health, 2008), în Norvegia, mai mult de 80% din populația adultă a participat la jocuri de noroc, iar dintre aceștia, aproximativ 40% au jucat cel puțin o dată pe săptămână și statisticile internaționale ar putea continua să descrie impactul structural zdrobitor al jocurilor de noroc.

În România, în urma unui sondaj de opinie efectuat de Insomar, în 40 județe ale țării și în București, în anul 2000 (Bucur, 2000), s-a constatat că 63% dintre români au jucat la concursurile cu premii și jocuri de noroc, iar dintre cei care încă nu jucaseră, un procent de 23% au declarat că intenționează să joace în viitor. Avem de-a face cu o creștere progresivă a categoriilor de persoane care practică activitatea de jocuri de noroc, iar gradul de acoperire cel mai ridicat se înregistrează la tinerii adolescenți, care petrec din ce în ce mai mult timp în sălile de jocuri sau în compania jocurilor video.

1.2. Istoricul apariției jocurilor de noroc

Limbajul specific al jocurilor de noroc constituie poate proba indubitabilă a unei lungi istorii și evoluții când alternante, când stabile (<http://www.crapdicecontrol.com/>).

Jocurile de noroc nu reprezintă un fenomen al lumii moderne, ci unul dintre cele mai vechi aspecte ale comportamentului uman, care ne-a însoțit de-a lungul secolelor și chiar milenii de evoluție ale civilizației umane. Dorința de a câștiga, de a dobândi bunăstare, prestigiu și libertate prin asumarea de riscuri constituie dintotdeauna o forță instinctuală, ce există în gena umană, probabil recompunând alături de instincte primare (sete, foame etc.) și unele derivate majore sau

minore (de la respect, la dispreț sau dezgust, de la dragoste, la ură, de la integrare în comunitate, la izolare sau excludere etc.) spectrul atât de larg al mecanismelor de supraviețuire a individului.

Au fost găsite dovezi, este drept puțin controversate, conform cărora oamenii jucau și acum 6000 de ani. Dovezile materializate efectiv, descoperite și păstrate ale existenței unor forme de jocuri de noroc, dintre cele mai timpurii, de tipul celor cu zaruri (<http://www.crapsonline.org/info/history-of-gambling>), se localizează în spațiul de astăzi al Chinei, fiind atestate ca aparținând unei perioade mai mari de timp, estimată ca începând cu anul 2300 î.Hr. Alte descoperiri arheologice importante relevă faptul că etruscii și romanii au folosit zarurile cu 6 fațete (Blaszczynski, 2010). În jurul anului 100 d.Hr., conducătorii recunoscuți ai teritoriilor Norvegiei și Suediei de astăzi, în fapt greu de denumit regi ai acestora, dar asimilabili prin impact, au rezolvat un diferend teritorial la zaruri, declarând câștigător al teritoriului pe acela care a reușit cel mai mare număr de duble de șase – șase, soluționând acea stare preconflituală, fără vărsare de sânge, specifică secole la rând unor astfel de războaie latente.

Ca și în societatea de astăzi, jocurile de noroc au devenit o problemă cu impact social, care a trebuit să fie tratată și în Evul Mediu. Unele țări au fost forțate să interzică jocurile de noroc pentru soldații lor, deoarece aceștia se implicau atât de mult în aceste jocuri, încât nu își mai îndeplineau obligațiile de luptători. Regele Richard Inimă de Leu a interzis soldaților săi să mai joace zaruri în cursul cruciadelor, de teamă că va pierde controlul asupra acestora (National Gambling Impact Study Commission, 1999).

Odată cu jocurile de noroc apar și cei dintâi jucători dependenți. Câțiva dintre împărații romani au fost recunoscuți

ca mari jucători, Nero și Claudius, de exemplu, unul devenit celebru prin iraționalitate (incendierea Romei), iar altul prin calitățile sale intelectuale de veritabil istoric (obiectivitate în relatare), pot fi încadrați în definiția modernă de jucători de șansă patologici (Wildman, 1997), subliniind de fapt că raționalitatea umană putea fi pierdută în cursul jocului indiferent de statut și nivel intelectual sau comportament social.

Tot China este considerată a fi la originea cărților de joc. Să nu uităm că mongolii deținând controlul asupra Chinei au inventat banii de hârtie și au dezvoltat emisiunea lor monetară, care a avut drept una din implicațiile directe și creșterea impactului jocurilor de noroc. În China, jocul de cărți, conform unor dovezi evidente, a apărut în timpul secolului al XII-lea și a ajuns în Europa prin Spania, în jurul anului 1300. Pachetul de cărți, așa cum este cunoscut astăzi, a fost dezvoltat datorită țărilor mediteraneene, unde desenele de pe cărțile de joc au făcut distincție între ranguri nobiliare. Francezii au meritul de a fi modificat apoi pachetul, adăugând atât de necesara regină de astăzi.

O formă incipientă de loterie exista încă de pe vremea Imperiului Roman, iar în anul 1569, regina Elisabeta I a introdus oficial loteria în Anglia, în scopul strângerii de fonduri pentru finanțarea unor proiecte publice și sprijinirii populației sărace (Blaszczynski, 2010), iar Napoleon Bonaparte s-a bazat pe ea, pentru a sprijini armata. Tot cu ajutorul loteriei s-au strâns fonduri și pentru războiul american de independență, George Washington fiind cel care a cumpărat primul bilet la loterie pentru a încuraja acest fenomen. În secolul al XVII-lea, jocul de noroc era privit ca un viciu în care se pierdeau uneori mici sume de bani, alteleori întreaga avere a jucătorului, titlul și chiar soția acestuia.

Cursele de cai erau populare în Anglia încă din timpul regelui Henric al VIII-lea, iar în 1750 a fost fondat primul club de jockey - Newmarket Jockey Club (Blaszczynski, 2010).

În Western County Magazine a apărut în anul 1791 un articol în care se vorbește despre dependența de jocuri de noroc, este descrisă preocuparea pentru această activitate și sunt citate mai multe cazuri de persoane care și-au pierdut toată averea în timpul jocului și s-au sinucis (Steinmetz, 1869, în National Gambling Impact Study Commission, 1999).

În 1834, un medic proeminent al vremii pe nume Charles Caldwell a etichetat jocul de noroc drept un viciu ce dă dependență și-i înnebunește pe jucători (Caldwell, 1834, în National Gambling Impact Study Commission, 1999).

Fiodor Dostoievski în „Jucătorul”, roman apărut în 1866, a descris detaliat și în profunzime, distorsiunile cognitive ale jucătorului, pierderea controlului, a stimei de sine și lipsa de speranță a acestuia, ca urmare a unei experiențe personale. Biografia reală a scriitorului confirmă că în anul 1863, Fiodor Dostoievski se afla la Baden-Baden, la odihnă și recreere și unde în câteva zile a pierdut toți banii pe care îi avea, inclusiv pe cei ai prietenei sale Polina Suslova. Soluția de a scăpa de datorii pe perioada șederii sale, a fost aceea a unui un contract cu o editură pentru a scrie cât mai repede viitorul său roman intitulat chiar „Jucătorul”. Relevant este faptul, demonstrat din toate operele dostoievskiene, că niciodată autorul nu scrie fără a fi inspirat de realitate, astfel că în timpul lucrului asupra romanului său, Fiodor Dostoievski s-a căsătorit cu stenografa Anna Snitkina, a petrecut luna de miere tot la Baden-Baden, unde istoria s-a repetat la masa de joc... Totuși, el nu s-a transformat într-un jucător dependent, promițând soției după această întâmplare, că n-o să mai joace, iar cât de dificil ar părea astăzi celor dependenți, a reușit să se țină de promisiunea sa, fără tratament.

Au existat în istorie numeroase alte personalități ale vremii, devenite dependente de jocuri de noroc și recunoscute ca atare, cum ar fi: Lordul Halifax, Voltaire, Marie Antoinette, Ducele de Wellington etc. Același lucru se poate afirma și în prezent în legătură cu diverse personalități ale lumii sportive, celebrități, oameni de afaceri.

În prima parte a secolului XX, psihanalistii au început să acorde atenție jocurilor de noroc, având în vedere că mulți dintre pacienții lor erau dependenți de jocurile de noroc (Rosenthal, 1987). Sigmund Freud însuși a fost interesat de acest aspect și a încercat să înțeleagă de ce oamenii continuă să desfășoare această activitate autodistructivă și a ajuns la concluzia că jucătorii nu joacă pentru bani, ci pentru plăcerea de a juca. El a considerat că dependența de jocuri de noroc își are locul alături de alcoolism și dependența de droguri (Freud, 1928).

Referindu-se la cazul lui Dostoievski, Sigmund Freud credea că în „jocul de dragul jocului” din romanul „Jucătorul” nu trebuie să remarcăm altceva decât funcția psihică a conduitei de auto-pedepsire.

Studiile antropologice și sociologice au demonstrat faptul că de-a lungul istoriei, jocurile de noroc au existat aproape în toate culturile. Începând cu anul 1930, când jocurile de noroc au fost legalizate în Statele Unite ale Americii, această activitate a fost tot mai mult monitorizată de către populație.

Totuși, conform democrației specifice americane cu manifestare teritorială distinctivă, în prezent jocurile de noroc nu sunt considerate ca fiind legale în toate statele SUA (Hawai și Utah le interzic și astăzi).

În anul 1960, pariurile au fost legalizate și în Anglia și astfel, activitatea de jocuri de noroc a început să fie recunoscută și în Europa drept o modalitate plăcută de petrecere a timpului liber.

Dezvoltarea fără precedent a acestei activități a determinat și apariția unor consecințe negative devastatoare pentru jucători, în primul rând, astfel că s-a înființat Asociația Jucătorilor Anonimi de Jocuri de Noroc (Gamblers Anonymous) care a avut prima întâlnire la Los Angeles în anul 1957, în scopul de a ameliora efectele negative ale acestui comportament adictiv și a vindeca dependența jucătorilor prin adoptarea unor principii spirituale (Gamblers Anonymous, 1997).

1.3. Categoriile de jocuri de noroc

Categoriile de jocuri de noroc existente pe plan mondial sunt nelimitate ca număr și varietate; în cadrul pariurilor sportive, de exemplu, se poate paria pe scorul unui meci de fotbal, pe numărul de goluri care va fi marcat, pe jucătorul care va marca golul sau pe orice le trece prin minte participanților la pariu; de asemenea, se fac pariuri și în cadrul curselor de cai, de ogari, a luptelor între câini, cocoși etc.

La nivel formal, activitatea de jocuri de noroc este organizată în interiorul unui cadru legislativ și se desfășoară cu respectarea unor norme de organizare și funcționare bine puse la punct.

De-a lungul timpului, o mare varietate de activități au fost încadrate în categoria jocurilor de noroc începând cu zarurile, jocurile de cărți, ruleta, loteria și terminând cu aparatele electronice cu câștiguri, care prezintă o tipologie foarte diversificată.

Clasificarea uzuală a jocurilor de noroc pornește de la definiția considerată modală sau dominantă a jocurilor de noroc (<http://www.morssglobalfinance.com/the-global-economics-of-gambling/>), axată pe miza de joc:

- a) jocuri de noroc în cazinouri;

- b) jocuri de noroc cu ajutorul mașinilor (mecanice);
- c) loterii;
- d) pariuri caritabile (Bingo etc.);
- e) alte pariuri (inclusiv curse de cai).

Într-un proiect efectuat de către Centrul pentru Adicții și Sănătate Mentală (C.A.M.H.) din Toronto (2008), se arată că pe plan mondial există numeroase forme de jocuri de noroc, dintre care se enumeră cele mai importante în tabelul nr.1:

Tipologia contemporană a principalelor jocuri de noroc

Tabel nr.1

Nr. crt.	Categoria generică de jocuri de noroc
1.	Jocurile de noroc din cazinouri
2.	Bingo
3.	Keno
4.	Loteria și biletele de loteria
5.	Jocul de cărți pe bani
6.	Pariurile la cursele de cai
7.	Alte pariuri sportive
8.	Jocurile de noroc pe internet
9.	Tombola
10.	Pariurile făcute în cadrul jocurilor de îndemânare (ex: golf)
11.	Speculațiile la bursă etc.

Sursa: http://www.camh.net/About_Addiction_Mental_Health/

Blaszczynski (2010) a structurat jocurile de noroc în alte patru mari clase, detaliind conținutul acestor categorii astfel:

- a) jocurile la aparate electronice cu câștiguri (aparate cu fructe, poker, ruletă și cele din cazinou etc.);
- b) pariurile sportive, care se stabilesc în legătură cu rezultatul unui eveniment viitor (curse de cai, pariuri cu privire la meciuri de fotbal etc.);
- c) loteria, în care sunt incluse și jocurile de bingo;
- d) speculațiile la bursă.